

2767

Proefstation voor de Bloemisterij
Linneauslaan 2a
1431 JV Aalsmeer
Tel. 02977-26151

AFZETONTWIKKELINGEN BIJ STRELITZIA

Enkele consequenties voor het onderzoek

Intern verslag nr. 14

Projectnr. 362

maart 1986
Ing. L. Oprel

april 86

Prijs f 5,-

Interne verslagen zijn te bestellen door overmaking van de kosten op
girorekening 174855 ten name van het Proefstation voor de Bloemisterij.

2200154

INHOUD

1. Inleiding	pag. 3
2. Strelitzia algemeen	pag. 3
3. Relatie tussen aanbod en prijs	pag. 5
4. Levenscyclus	pag. 6
5. Conclusies/consequenties	pag. 8
Bijlage	pag. 9

1. INLEIDING

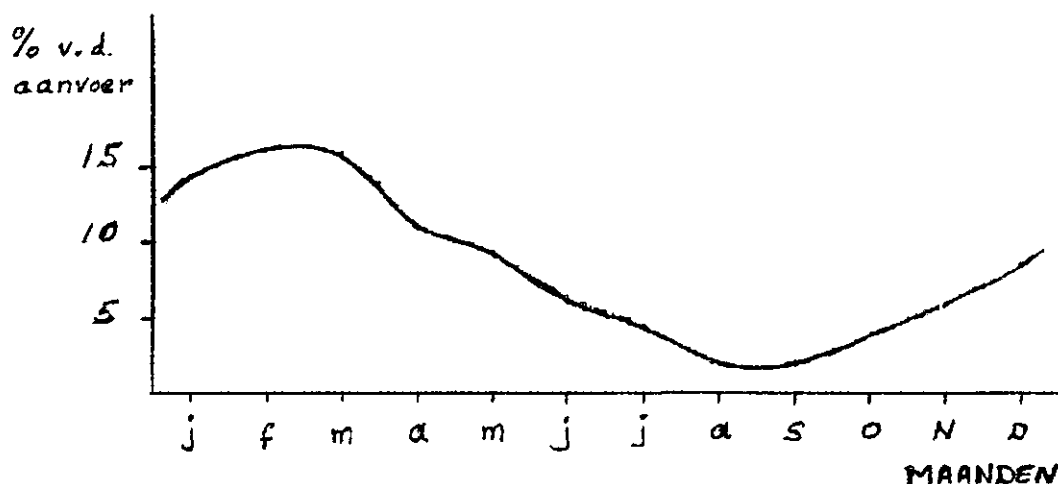
Op verzoek van de gewasspecialist kleine gewassen op het Proefstation voor de Bloemisterij, Th. M. van der Krogt, is een globale analyse gemaakt van de aanvoer- en omzetontwikkelingen bij de produktgroep Strelitzia. Deze analyse heeft tot doel de daaruitvolgende consequenties voor onderzoek bij Strelitzia te bepalen.

In hoofdstuk 2 is algemene informatie over Strelitzia vermeld. De relatie tussen aanbod en prijs prijs in de hoofdaanvoer maanden wordt in hoofdstuk 3 aan de orde gesteld. Tot slot is de levenscyclus van Strelitzia bepaald (hoofdstuk 4).

2. STRELITZIA ALGEMEEN

Strelitzia is een zwaar en volumineus produkt met een exotisch uiterlijk. In de volksmond wordt de bloem, vanwege de vorm, ook wel vogelbek genoemd. De bloemkleur is oranje met blauw.

De teelt van Strelitzia vindt geheel onder glas plaats. Door de lange aanloopperiode van planten tot volle produktie (circa 7 jaar) is het een kapitaalintensieve teelt. De arbeids- en energiebehoefte zijn niet hoog. Strelitzia is een van de weinige sierteeltgewassen waarvan de hoofdbloei in het winterhalfjaar valt (figuur 1). Het produktieniveau per m² is laag (circa 15 stuks).

Figuur 1. Het aanvoerpatroon van Strelitzia in 1984, Bloemenveiling Westland

Het begin van de teelt van Strelitzia in Nederland gaat terug tot de vijftiger jaren. In de regio Aalsmeer werd een kleine oppervlakte geteeld. Sinds het begin van de zestiger jaren breidde de produktie zich uit, met name in het Zuid-Hollands Glasdistrict. Deze uitbreiding nam in de tweede helft van de zestiger

en het begin van de zeventiger jaren grote vormen aan. De hoge prijzen bij het toenmalige lage aanbod, gaven de teelt de aanblik van een goudmijn. Door de lange aanloopperiode tussen aanplanten en volle produktie bleek de inschattingsfout (te) laat. Met het bij de grote aanvoer behorende prijspeil was voor velen een lonende exploitatie niet mogelijk. Veel plantopstanden zijn gerooid, soms al voordat de bloemproduktie in volle gang was. Momenteel is de Strelitziateelt niet kostendekkend, zoals blijkt uit het volgende overzicht.

Overzicht van kosten en opbrengsten bij Strelitzia per m² (bron: Th.v.d.Krogt)

gas + electra	f 12,50
gewasbescherming + mest	1,25
veilingkosten (fust, vracht, provisie)	2,75
arbeid (0,5 * f 25,-)	12,50
duurzame produktiemiddelen	14,=

totale jaarkosten	f 43,=
totale opbrengsten: 15 * f 2,10	f 31,50
tekort	f 11,50

De aanvoer was in de zestiger jaren voornamelijk geconcentreerd op de VBA, nadien op bloemenveiling Westland. Het accent van de aanvoer ligt op de wintermaanden. In het aanvoerpatroon is sinds 1972 wel enige verschuiving gekomen (tabel 2). De aanvoer is in de maanden september tot en met december relatief teruggelopen.

Tabel 2. Aanvoerpatroon van Strelitzia op bloemenveiling Westland.
Procentuele aanvoer per maand

Maand	1972	1974	1976	1978	1980	1982	1984
Januari	6,9	11,4	10,5	10,6	12,5	13,4	14,4
Februari	11,4	12,2	12,6	11,0	16,2	15,7	16,2
Maart	19,1	13,3	17,3	18,3	15,6	15,5	16,1
April	10,6	13,6	16,0	17,0	13,8	9,7	11,0
Mei	7,0	6,7	9,8	11,7	10,8	8,2	9,5
Juni	1,6	1,0	1,7	4,3	5,0	10,1	6,0
Juli	0,7	0,5	0,5	0,9	0,7	1,6	4,5
Augustus	2,2	3,1	1,6	1,0	0,6	0,5	2,1
September	5,1	5,9	3,8	3,1	3,1	2,6	1,9
Oktober	9,3	9,5	7,5	5,6	6,2	5,4	4,1
November	11,6	10,0	8,6	7,3	6,3	7,5	5,9
December	14,5	12,8	10,1	9,0	9,2	9,8	8,4

3. RELATIE TUSSEN AANBOD EN PRIJS

Voor de periode 1972-1985 is de prijs van Strelitzia geanalyseerd in de belangrijkste aanvoermaanden januari, februari (figuur 2), maart en april. De reden voor een analyse vanaf 1972 ligt in het feit dat rond dat jaar Strelitzia in de groeifase gekomen is.

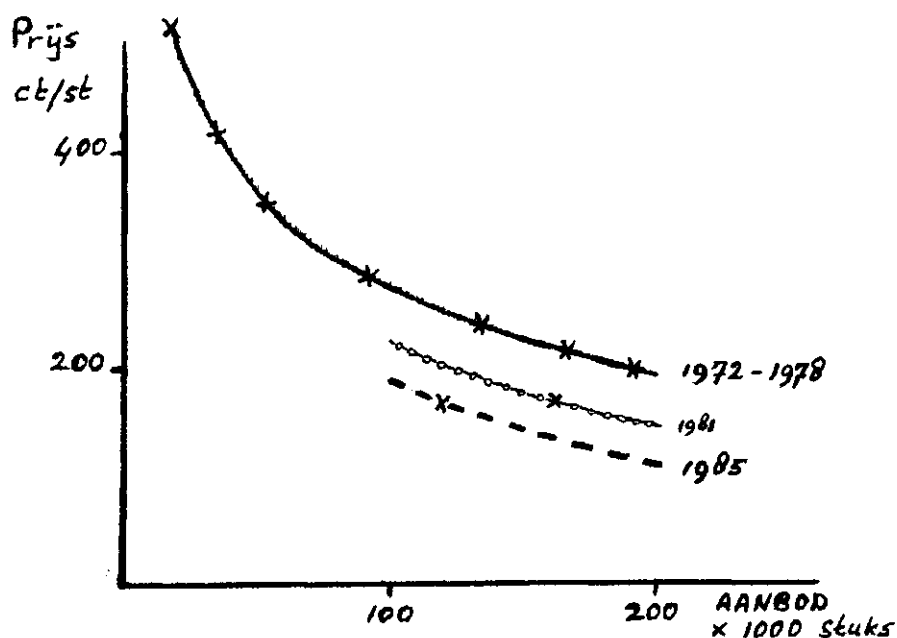
De prijzen zijn gecorrigeerd voor de invloed van inflatie met de CBS-prijsindex kosten van levensonderhoud van werknemersgezinnen (prijspeil 1980). Hierdoor zijn de prijzen van afzonderlijke jaren vergelijkbaar gemaakt.

De prijsanalyse betreft zowel de bloemenveiling Westland als de VBA, omdat de omzet vrij lang in dezelfde ordegrrootte lag en er op grond daarvan geen veiling als marktleider voor Strelitzia aan te wijzen was.

Uit de analyses is gebleken dat de prijsvorming in de onderzochte periode gedomineerd wordt door bloemenveiling Westland. Op deze veiling vindt de grootste aanvoer van Strelitzia plaats.

De prijs van Strelitzia op Westland wordt hoofdzakelijk bepaald door het aanbod (meer aanbod, lagere prijs). Sinds 1978/79 is er sprake van een trendmatige vraagdaling, waardoor de prijs per stuk met 12 tot 17 cent per jaar daalt. Deze trendmatige vraagdaling is niet specifiek voor Strelitzia. Er zijn meerdere grootbloemige produkten die met deze trend worden geconfronteerd.

De prijs van Strelitzia op de VBA hangt in de maanden met de grootste aanvoer in zeer sterke mate (75-80%) af van de prijs op Westland. Naast deze invloed speelt het aanbod op de VBA zelf een rol.

Figuur 2. De prijs van Strelitzia in de maand februari op bloemenveiling Westland. Periode 1972-1985, prijspeil 1980.

4. LEVENSCYCLUS

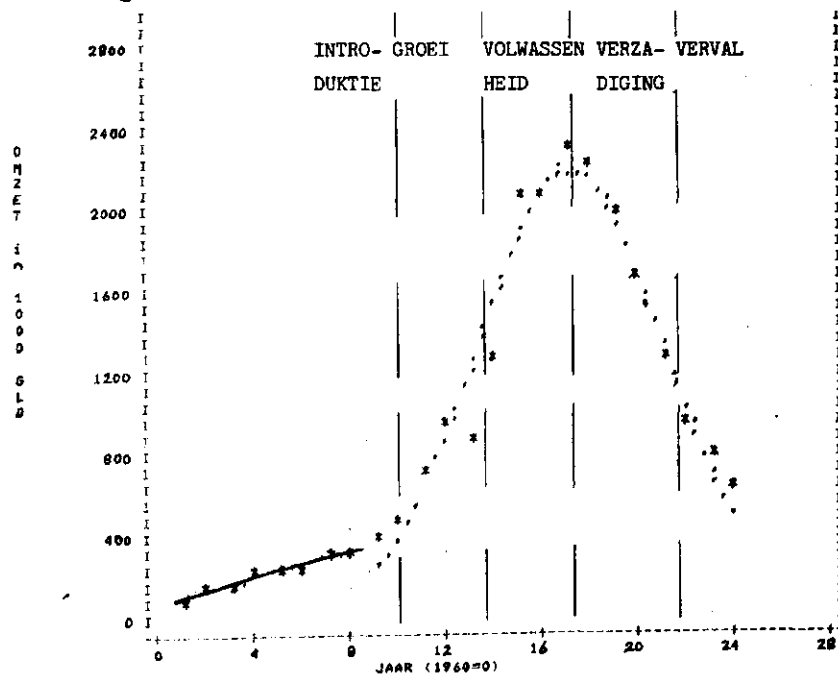
De levenscyclus van Strelitzia is voor zowel bloemenveiling Westland als voor de VBA bepaald. De bepaling is gebeurd op basis van jaaronzetten, uitgedrukt in het prijspeil van 1980.

De levenscycli van Strelitzia op beide veilingen (figuur 3 en 4) vertonen grote overeenkomsten, hetgeen te verwachten was op basis van de prijsafhankelijkheid in de zeventiger en tachtiger jaren.

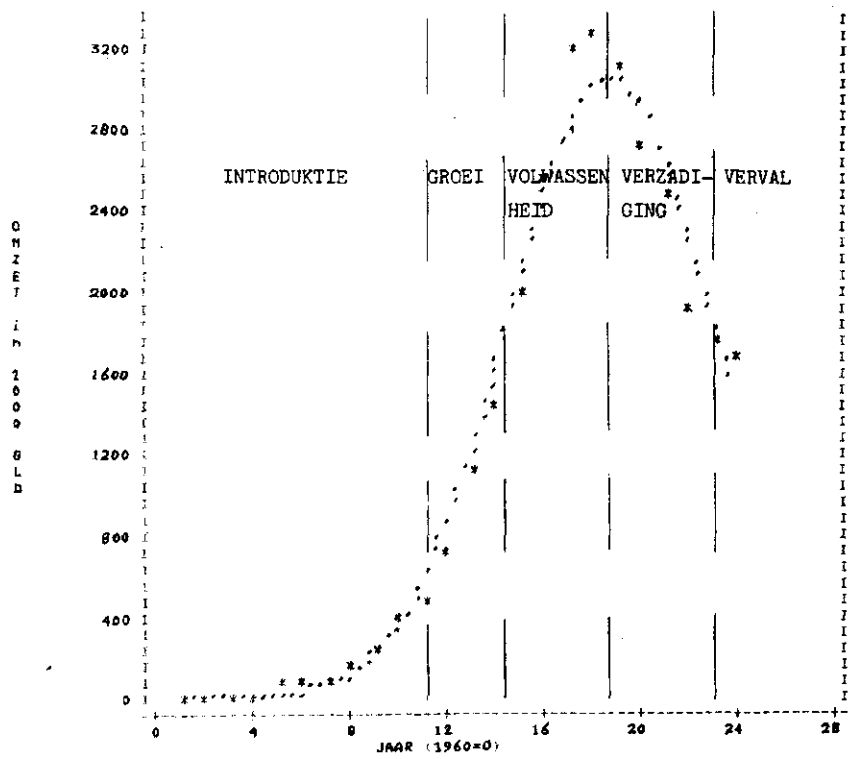
De levenscyclus van Strelitzia op de VBA vertoont een wat ander tijdschema dan de cyclus op bloemenveiling Westland. Bij de VBA is er in het begin van de zestiger jaren al een cyclus die in de vijftiger jaren begonnen is. Aan het eind van de zestiger jaren wordt deze cyclus afgebroken door een nieuwe cyclus. Deze nieuwe cyclus stijgt tot veel groter (omzet)hoogte en vertoont ongeveer een zelfde verloop als de cyclus van Strelitzia op bloemenveiling Westland.

De levenscyclus is te verdelen in fasen. Op bloemenveiling Westland begint de introductiefase aan het begin van de zestiger jaren en loopt tot circa 1971. Dan volgt de groeifase met een geweldige toename van aanvoer en omzet. De groeifase duurt tot circa in 1974/75. De volwassenheidsfase, gekenmerkt een afnemende groei, duurt tot circa in 1979 de maximale omzet bereikt wordt. Van dat moment af trad de verzadigingsfase in met een dalende omzet. De omzet daalde door een afnemende aanvoer en een uitblijvend prijsherstel (trendmatige vraagdaling). Sinds 1983 is Strelitzia in de vervalfase.

De introductiefase van de nieuwe levenscyclus van Strelitzia op de VBA valt gedeeltelijk weg in de oude cyclus die aan het eind van de zestiger jaren afgebroken werd. De achtereenvolgende levenscyclusfasen lopen op de VBA circa anderhalf jaar voor op de fasen op bloemenveiling Westland. Bovendien blijft de cyclus lager. Het lagere prijspeil op de VBA moet hiervoor waarschijnlijk als oorzaak worden aangewezen.

Figuur 3. De levenscyclus van Strelitzia op basis van omzet op de VBA, periode 1961-1985, prijspeil 1980.

Figuur 4. Levenscyclus van *Strelitzia* op basis van omzet op bloemenveiling Westland, periode 1961-1985, prijspeil 1980.

5. CONCLUSIES/CONSEQUENTIES

Strelitzia is een produkt dat vanuit de omzet gezien in de vervalfase verkeert. De prijs staat onder druk van een trendmatige vraagdaling. Deze trendmatige vraagdaling sinds 1978/79 is niet specifiek voor Strelitzia, maar wordt bij meerdere grootbloemige produkten gesignaleerd.

De produktie per m^2 is vrij laag en de produktiekosten per stuk zijn hoog. Doordat de kosten de opbrengsten overtreffen is de teelt niet rendabel meer. Het aanvoerpatroon is in de loop der jaren verschoven. In de maanden september tot en met december is het aandeel teruggelopen ten gunste van de rest van het jaar.

Door het grote volume, gekoppeld aan een hoog gewicht, van de bloemen is Strelitzia in de handelsketen duur (transportkosten). Een voordeel is evenwel de hoofdbloei die in het winterhalfjaar valt.

Voor Strelitzia is gewone produktieverhoging per m^2 (van 10 tot 20 %) geen oplossing, omdat de teelt dan nog niet kostendekkend is. Bovendien drukt de trendmatige vraagdaling de prijs. Hoe lang deze trend voort zal duren blijft een open vraag.

Een mogelijke oplossing voor Strelitzia is met veredeling inspelen op de trend naar kleinbloemigheid (minder volume, minder gewicht). Het produkt wordt dan in de handelsketen ook minder duur. Een minder dure Strelitzia enerzijds door inkoop en anderzijds door transport (e.d.) zal waarschijnlijk een ruimere toepassing kunnen vinden.

Om een bevredigende opbrengst te behalen zal de produktie per m^2 zeer fors moeten toenemen tegen een weliswaar lagere prijs.

Naast veredeling of selectie zijn er geen onderzoekgebieden die voldoende mogelijkheden bieden om Strelitzia toekomstperspectief te verschaffen. (Onder andere omdat veredeling onderzoek aan planten met een bepaalde erfelijke samenstelling veelal zinloos maakt.)

Bijlage.

Aanbod in stuks en reele prijs in guldens per stuk (prijspeil 1980 op basis van CBS-prijsindex gezinsconsumptie van werknemersgezinnen) van Strelitzia op bloemenveiling Westland en de VBA van 1961 tot 1984.

Jaar	Bloemenveiling Westland		VBA	
	Aanvoer	reele Prijs	Aanvoer	reele Prijs
1961	808	9,62	15298	7,53
1962	694	9,60	19011	7,93
1963	854	8,40	24042	7,14
1964	2581	7,05	29366	7,07
1965	15579	6,09	38000	5,95
1966	20765	5,49	55399	4,79
1967	23132	5,02	59725	4,94
1968	36291	4,91	72209	4,58
1969	51119	5,22	89795	4,17
1970	71890	5,09	120900	4,10
1971	89689	5,25	162309	4,36
1972	150165	4,71	235102	4,22
1973	270861	4,04	253137	3,62
1974	430709	3,42	397397	3,19
1975	676695	3,01	745123	2,83
1976	1059725	2,45	892152	2,35
1977	1368794	2,32	1064197	2,21
1978	1512670	2,15	1065517	2,09
1979	1583147	1,96	1088032	1,85
1980	1390365	1,94	849706	1,94
1981	1313760	1,90	731952	1,70
1982	1065270	1,83	530419	1,85
1983	978047	1,83	401306	1,96
1984	914846	1,86	317084	1,95